

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
26 Februarie st. v.
9 Martie st. n.

Esse in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 9.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Ce-mi pasă ...

— Ce-mi pasă decât seara apune mândrul sôre! ?
Să plâng până la ziua, când ăr va resări ?

Séu să gădesc aiurea perduta lui splendóre,
Cătând cu stăruiță, alt foc a urmări ?
Un foc de candelabre în săli împodobite
Cu flori neprețuite, cu flori care vorbesc,
Un foc pornit din ochii unei femei iubite,
Un foc mai viu, mai dulce ca sôrele ceresc.

Ce-mi pasă decât erna cu tristele ei zile
Inghiață flori și codru și aer și pământ ?
Să 'nghet și eu atunci ? Și până la Aprile
Să me închid în casă, ca 'ntr'un pustiu mormânt ?
Séu să găsesc căldura în șopte de iubire,
La sinuri infocate, la sinuri unde pot
Să uit că este erna, și beat de fericire,
În valuri de plăcere să cânt și să inot.

Ce-mi pasă decât astăzi durerea me apasă ? !
Pot să me lupt cu sôrta ? Séu pot să-i poruncesc ?
Ce-mi pasă decât sufer ? Și decât plâng ce-mi pasă ?
Să-mi sap mormântul singur ? Să mor ? Să 'nebunesc ?
Séu să gădesc uitarea în dulcea poezie ?
Șburând cu dor, cu suflet, cu inimă, cu gând,
În lumi în care numai poetul singur scie
Pe care drumuri pôte s'ajungă mai curând !

Carol Scrob.

Princesa Alesandrina Movila.

— Tradițiune. —

I.

Fiica cea mai tineră a principelui Irimie Movila din Moldova († 1608) se numia Alesandrina; dânsa ăr măritată după un principe polon cu numele Koretzki.

Fratele dânssei, Alesandru, voind să ocupe tronul părintesc, avu o luptă nefericită cu turcii la Dracșani. Alesandru, mamă-sa, cumnatul principele Koretzki, cădură în mâinile turcilor și fure duși ca prizonieri la Constantinopol.

Tinera princesă Alesandrina, care încă se află în lagăr, prevădându-și sôrtea ce are s'o aștepte și pe

dânsa, își schimbă numai decât portul, își desfigură fața sgăriându-se cu unghiile, ca așa turcii și tătarii să nu o pôtă cunôsce că este din familie nobilă.

Și intru adevăr princesa cădu în mâinile unui căpitan tătar, care o luă ca prizonieră de rënd și o duse la Bieligrad.

Cu dânsa se află în captivitate și un soldat polon, cu numele Iacob. El cunoscea bine pe princesa Alesandrina, dar nu a voit să o denuncie tătarului, de și pentru secretul acesta el ș-ar fi căpătat libertatea.

Intr'o zi, când tătarul ăr dus de acasă, princesa Alesandrina chieună pe Iacob la o parte și-i dîse :

— Am vădut, că ești credincios față de mine ; și eu sciu un mijloc cu care poți scăpă din captivitate, numai să faci ce-ți voi spune eu.

Iacob i promise.

— Scii, — dîse princesa, — că tătarul care ne-a robit, are un frate mai mare, ce a remas orb în urma unei bole și pe care dânsul îl iubesc pre mult. Eu am un inel, care l'am căpătat dela soțul meu Koretzki cu ocaziunea logodnei ; el este aci ascuns în pêrul meu, unde-l țin de când am ajuns róbă. Soțul meu me asigurase, când ne-am logodit, că pietra din inelul acesta are puterea de a lumina vederea ochilor, decât cumva defectul acesta nu este din natură. Eu voi scôte pietra din inel și ți-o dau dtale. Dta te vei duce la tătarul, i vei spune că scii un mijloc cu care poți să vindeci pe frate seu, însă mai înteu să-ți faci jurământ, că după ce-l vei vindeca, dânsul nu-ți va reținé pietra, fiind că dta ai a mi-o restitui, însă fără să scia tătarul de unde este.

— Mijlocul este fôrte bun, — dîse polonul, — și decât pietra de care imi vorbesci este în stare să facă astfel de minuni, atunci nu me indoiesc, că tătarul me va pune în libertate. Însă me tem, că un obiect de o valóre așa mare va escită gustul și invidia tătarului, va luă pietra și nu va mai restitui-o.

— Nu, — dîse princesa, — decât tătarul jură pe Dumneșeu cel mare să facă ceva și el pune mâna pe peptul seu, atunci el nu-și calcă cuvântul. De aceea mai înainte de a începe operațiunea, îl trebuie să facă un jurământ solemn. Totodată însă trebuie să ceri, ca după ce vei vindeca pe bolnav, să-ți dea un cal și bani de ajuns ca să te poți rentôrce cu pasport în țera ta, fiind că trebuie să mergi să afli vr'o scire despre soțul meu Koretzki, să-i duci scrisorile mele și să-mi aduci respuns dela el, decât se pôte.

Iacob i promise cu jurământ, că le va face tôte, câte i dîse princesa Alesandrina.

Atunci ea scose inelul din pêrul seu, deslipi cu mare greutate pietra din el, o sărută de mai multe ori

și apoi o dade polonului, care i promise cu jurământ că o va restitui îndată după terminarea operațiunii, decât nu cumva i va lua-o tătarul cu sila.

II.

Intr'o zi polonul Iacob auzind, cum se tânguia tătarul despre soarta fratelui său, i duse :

— Căpitane, eu știu un mijloc foarte sigur ca să-l pot vindeca, fără să-i fac vr'un rău și fără să-i dau ceva de beut.

— Nu cred, — răspuse tătarul, — nu l'a putut vindeca nici un medic din țera acésta și cum să-l vindeci tu ? Inse decât vei fi în stare să faci așa ceva, eu îți promit a-ți da libertate fără nici o rescumpărare, ba încă îți dau și mijlocele necesari ca să te poți rentorțe în țera ta.

— Tot așa gândiam și eu, — duse polonul, — inse mai înteu trebuie să jori pe Dumnezeuul teu cel mare, că-ți vei ține promisiunea, că nu-mi vei lua obiectul cu care voi cură bôla fratelui teu și nici îl vei da la alții.

Tătarul puse mâna dreaptă pe inimă și jură.

— Acum să-mi dai termen de o săptămână, — duse polonul, — pentru ca să pot face preparativele necesari și să aștept reinnoirea lunii.

La cererea asta tătarul remase uimit, părea că se indoesce. El nu putea să priceapă, că influința sôrelui și a lunii asupra corpurilor pământesci variază, că într'un timp anumit este mai mare și în altul mai mică. El nu sciea, că efectele pietrei numita Chelonia, sânt mai mult au mai puțin admirabile, după timpul când se întrebuintează. El nu sciea, că pié-ra acésta are o figură de lună pe fața sa, care crește și descrește, după cum se schimbă și fazele lunii ceresci. El nu sciea, că lucrurile pământesci sânt guvernate de corpurile ceresci.

De și tătarul nu avea mare confiență în noul medic, cu toate acestea se duse să comunice lucrul și fratelui său. Acela i duse să primescă propunerea polonului, fiind că și așa nimic nu-i mai pôte strică ; ér decât va izbuti să-l vindece, prețul rescumperării îl va plăti densus și tot ce va fi cerut polonul.

Când luna acum se rennoise, tătarul chieamă pe sclavul său Iacob ca să-și implinescă promisiunea.

Polonul i declară, că densus este gata să începă curarea bolnavului. Aduse un pahar, în care princessa Alesandrina pusese petricica la olaltă cu suc de violele din luna lui Marte și din alte flori de primăveră și apoi împreună cu tătarul vini pacientul.

Mai înainte de a începe aplicarea noiei doftorii, Iacob rugă pe tătar să repețescă în prefața fratelui său orb promisiunea ce-i făcuse mai înainte, apoi să facă asemenea pe pacient să jure că decât i va restitui vederile, densus nu-i va lua și nici nu va suferi ca alt cineva să-i iee obiectul cu care lucrază.

Pacientul jură bucuros și-i promise, că numai să-și dobândescă éraš sănătatea, apoi densus, afară de ce-i va da frate-sau, i va mai dăruî un cal și cinci-șeci de galbeni.

Acuma Iacob se apucă de lucru. Dar când căpitanul vedu, că el scote o petricică din un pahar și aceea o legă pe ochii frate-sau, densus se indoi și mai mult de succesul acestei cure.

— Să îți legătura acésta la ochi în timp de șapte ore, — duse polonul către pacient, — și ochiul va căpétă éra vederea naturală.

Căpitanul auzind aceste, părăsi repede casa fratelui său, dîcînd că se duce la preunblare. În sine inse cugetă să deie polonului o frecătură bună decât nu-i va izbuti operațiunea.

După șapte ore rentorțe éraš la frate-sau și polonul chiar i redică legătura și-i spélă ochiul cu apă de fântână. Auzind căpitanul pe frate-sau strigând că vede foarte bine, remase încântat de bucurie și ca să celebreze acest eveniment fericit și neașteptat, ordonă să aducă prânzul aci și să amâne cura celui alt ochiu până după mesă.

În tot timpul mesei nu se vorbi despre alt ceva, decât despre calitățile cele admirabile ale acestei petre.

— Decă aş fi avut putere să fac legi în țera mea, — duse pacientul, — atunci aş fi ordonat ca medicii să fie plătiți numai decât vor vindeca pe bolnavii lor, fiind că atunci ar fi mai zeloși și mai cu grige ; ér așa puțin le pasă decât bolnavii pier séu se vindeca.

După prânz polonul legă piétra și pe cel alt ochiu al pacientului, i restitui deplin vederea și tătarul se cređu ca născut de a doua oră pe acésta lume.

Ca recompensă pentru serviciul acesta, Iacob își dobândi libertatea, un cal bun, cinci-spre-șeci galbeni și un cuțit de Dama.

Înainte de a plecă inse, el duse tătarului, că ar mai avé o rugăminte :

— Este aici, — duse densus, — încă o sclavă polonă ; ea este rudă de aproape cu mine, (el înțelegea pe princessa Alesandrina,) și te-aș rugă pe cât timp se află aici, să fie mai bine tratată, căci îndată-ce voi sosi în patria mea, voi cercă să o rescumpăr și voi aduce eu énsu mi prețul ei pentru ca să o conduc în Polonia.

Luându-și apoi pasapoortele, ce i le scosese tătarul dela guvernor și scrisôrea ce i-o dase intru ascuns principesa Alesandrina pentru soțul ei, densus plecă.

III.

Pe cale către Polonia. Iacob se întâlne cu unul din soții săi, care viniă dela Constantinopol, unde fusese dus în captivitate împreună cu principele Koretzki, bărbatul principesei Alesandrina. Acesta i spuce, că principele Koretzki se află prins în închisorile Mării-negre, cinci leghe departe de Constantinopol și singur numai ambasadorul Franciei avea voia să-l viziteze câte odată.

Iacob nu-și uită de informațiunile ce le primi dela compatriotul său, apoi luându-și ziua bună dela el, plecă spre Constantinopol.

Sosind la Constantinopol, Iacob trase în cartierul Pera, aproape de otelul ambasadorului frances, pentru ca să pôtă întâlni pe vr'unul din ómenii săi.

Din fericire, el și făcu cunoștință cu servitorul ambasadorului, pe care acesta îl trimitea adese ori la principele Koretzki. Iacob i comunică, că are niște scrisori dela soția principelui și-l rugă să-l ia odată cu densus, ca să i le pôtă predă.

Peste trei zile servitoriul ambasadorului i comunică lui Iacob, că are să mérégă la principele Koretzki, pentru ca să-i ducă niște prezente. Apoi ficsară améndoi ziua și óra când să mérégă.

Polonul, ca să pôtă intră fără mari dificultăți în închisôrea principelui, luă cu sine mai multe ulcióre pline cu vin și un coș cu fructe, aședă scrisorile în fundul coșului, pentru ca să le pôtă află principele Koretzki, în cas decât nu ar puté vorbi cu densus. Apoi plecară améndoi. Sosind la închisori, păzitorii i lăsară pe améndoi să între la principele, fără nici o dificultate ; ei cunoșeau pe servitorul ambasadorului și credeau că și polonul este tot în serviciul aceluia.

Intrând la principele, acesta cunoscu îndată pe Iacob, că el éra unul din ómenii săi ; îl întrebă decât scie ceva despre principesa Alesandrina, și polonul i răspunse în limba sa, că princessa este sănétosă și nu sânt trei luni de când o veduse în țera tătarilor la un că-

pită, care aşteptă numai preţul de rescumpărare, ca să o pună în libertate.

Principele auzind această scire plăcută, nu se putu stăpâni de bucurie, împărţi vinul şi fructele la păzitorii sei ca să le mânăre la o parte, apoi începă să intre-trebi cu deamănuntul pe Iacob despre starea în care se află principesa. Luă scrisorile din fundul coşului şi când le desfăcu; de bucurie şi compătimire, doue isvóre de lacrimi porniră din ochii sei.

Păzitorii, după ce deşertară ulciórele cu vin, se întorseră éráş în camera principelui, dar ei nu vędură mai mult decât că cei doi viniţi luau ęiuă bună dela prisonierul lor.

După câteva ęile Iacob, condus tot de servitorul ambasadorului, mai cercetă anc'odată pe principele Koretzki în închisórea sa şi cu ocasiunea acesta i povesti cu de-amănuntul cum a izbutit să scape din captivitatea tătarilor.

— O! cerescă bunătate! — strigă principele. Cine ar fi gândit vr'odată ca acesta petricică să serve la o astfel de nefericire mare şi ca scumpa mea soţie să o fi păstrat până-acuma, după ce dęnsa a fost despoiată de tóte celelalte bunuri!?

Apoi Iacob primí scrisorile ce i le dede principele pentru soţia sa şi luându-şi ęiuă bună, plecă érá cătră Bieligrad.

Sosind dęnsul la casa tătarului, află pe princesa Alesandrina singură şi numai cu o sclavă ce érá bolnavă în pat. Tătarul plecase să facă vęnătóre pe o moşie a sa şi luase cu sine pe toţi servitorii.

Iacob chiamă pe princesa la o parte, i dede scrisorile aduse dela soţul ei. Dęnsa se informă despre tóte amănuntele stării sale.

Mai târęiu sosi tătarul dela vęnătóre şi găsi pe Iacob la sine acasă. Dęnsul îl primí fórte bine, fiind că-şi aduce aminte, că acesta-i ęisese că va vini ęnsuş să aducă preţul pentru rescumpărarea rudei sale.

După puţine vorbe, Iacob întrebă pe tătar, ce cere dęnsul pentru captiva?

— Şese mii de galbeni, — respunse tătarul, — fiind că am auzit, că ar fi din părinţi nobili; séu să-mi dai pietra cu care ai vindecat pe frate-meu.

— Cât e pentru piétră, — respunse Iacob, — aceea nici nu se mai află în posesiunea mea, fiind că am restituit-o unui domn care mi-a dat-o să i-o păstrez, pe când a căđut dęnsul în robie; ér preţul ce-l ceri pentru captiva trece peste puterile mele. rudele sale celelalte sânt tóte duse în captivitate la Constantinopol şi-ţi mărturisesc, că de nu vei cere un preţ mai moderat, dęnsa va remané pentru totdeuna în sarcina dtaie. Am adus o mie de galbeni şi te rog să-i primesci, avęnd de o parte în vedere serviciile ce ęi-le-am făcut eu şi impregiurarea că-mi este rudă.

Fratele tătarului, pe care-l vindecase Iacob, ancă se află present; dęnsul se simţi pré mult îndatorat faţă de omul acesta şi aşă rugă pe frate-seu să mulţumescă pe Iacob cum va puté mai bine.

Căpitanul tătar mai scăđu ancă trei mii de galbeni şi aşă ficsară definitiv preţul de rescumpărare. Iacob scrisé apoi înmediat la un frate al lui Koretzki, ce se află în Polonia. Acesta i şi trimise suma intręgă şi astfel princesa scăpă din sclăvie şi se întorse éráş în Polonia.

IV.

Principele Koretzki se află tot rob în Constantinopol. Dęnsul fusese condamnat la închisóre pentru tótă vieţă.

Intr'o ęi secretariul ambasadei franceze, care ancă visitase adese ori pe principele, află o idee destul de ingeniosă pentru ca să-l potă scăpă. Dęnsul trimise la principele, împreună cu alte diferite feliiuri de mâncări

şi o plăcintă în care el aşędase o legătură de sfóră, şi-l însciinţă că într'o nópte anumită să lase sfóra pe ferésta camerei sale în jos, ér dęnsul cu ajutorul aceste sfóre i va da o scară de frânghii, ca să se cobóre din turn.

Lucrul se şi esecută întocmai. Intr'o nópte principele se pogori din turn pe o scară de frânghii, apoi schimbându-şi portul după câteva sęptemăni ajunse fericit la soţia sa în Polonia.

I. B—t.

Trei paseri.

(După François Coppée.)

M'am rugat de ęoim să plece pes'e câmpuri inveręite,
Să-mi culęgă flórea mândră-a ęilelor nóstre iubite...

L'am rugat ca să se ducă şi s'o cate 'n ori ce parte,

Dar mi-a ęis că-i pré departe!

M'am rugat şi de Aquilă să se 'nmalęe pân' la ceriuri,
Să-mi răpescă sus din lumea nepătrunselor misteriiuri

Focul fericirii mele — idealul meu nespun,

Dar mi-a ęis că e p[un]s!

M'am rugat atunci de Vultur ca să-mi sfăşie tot peptul,

Să-mi ia inima ce ęie se inchină... şi de-adreptul

Să mi-o sfăşie, să-mi scótă suferinţi şi dor pustiu,

Dar mi-a ęis că-i pré târęiu!

Ioan N. Roman.

Bibliografie.

„ORNITOLOGIA POPORANA ROMANA” de S. Fl. Murian, membru al Academiei române. Doue tomuri. Cernăuţi, tipografia lui R. Eckhardt, 1883.

(Urmare.)

În „pupăză” a prefăcut arborul paltin o femeie nemulţămítóre, care ca scósă din pulbere de cătră el prin mai multe comori de bani, a vrut să ajungă ęnsuşi Dumneęeu (t. II p. 166). Un meşter se duce în pădure şi vre să tae un paltin pentru meşteşug, dară paltinul se rógă, să-i ierte vieţă şi să caute sub rădęcina sa. Meşterul află sub rădęcina paltinului o mare comóră de bani. Imbogăţindu-se, meşterul devine jude în sat (p. 161). Găitindu-se comóra, se duce ér la paltin şi află ér o comóră de bani: el ajunge de a fi ales judecător de tęg. Cu o nouă comóră aflată sub paltin meşterul devine sftetic împërătesc şi în urmă chiar împërat. Ducęndu-se într'o ęi meşterul încoronat la paltin, ca să devie el şi femeia lui chiar Dęeu, paltinul îl preface de mânie cuc, érá pe femeia lui pupăză (p. 166).

Acu însé e profetul timpului şi sorţii omenesci. De cântă pupăza în luna lui martie, anul viitor o să fie fórte mânos şi productiv (t. II p. 174), ér de cântă mai de grabă de cât cucul, se va face mult cucuruz (t. II p. 75) şi de cântă une-ori mai mult de cum i este datina, o să plouă în scurt timp. De cântă séra de vremior, e semn de resboiu şi scumpetate mare, însé imbelşugare în bani şi în pâne (t. II p. 175).

Gangurul a fost după unii mai nainte jude ungu-resc, pe care l'a prefăcut Dęeu pentru înşelarea unei copile frumoşé în pasere, (t. II p. 134); érá după alţii un comerciant grec, care vindęnd marfă prin Turcia căută după părinţii, ce i-au luat Turcii (p. 136). Alţii mai ęic, că gangurul a fost un copil orfan după tată şi mamă (p. 136), care năimindu-se argat la un sătean, páscea patru cai, şi érá vai de capul lui, de i fugiau, căci îl aşteptă spęndurătórea. Argatul adórme la pás-cătóre şi caii i fug (p. 137). Şapte ęile umblă el des-

perat căutându-i, fără a da o urmă de ei. Din desperare bé dintr'un isvor, după ce s'a rugat la Ddeu, să-l prefacă în pasere, și devine pasere (p. 139).

Acu gangurul e profetul Românilor. De-l aude cineva întieiași-dată demineța pe nemâncate, acela capătă gălbănare, care bôlă ține un an intreg (t. II pag. 140). Dară e de léc contra vătămăturii, afumându-se bolnavii cu cuibul lui (p. 139). De afumă cineva căldarea, cu care se ferbe rachiu, cu ciubul de Gangur, atunci bețivii au o aplecare deosebită și atragere cătră cărcima, în care s'a fert rachiu în căldarea afumată (pag. 139). De afumă cineva stupii la scótearea lor afară primăvéra, atunci o să aibă mulți roi (p. 139).

Cióra își spelă puii véra în unele ape dintre hotare, care-s bune pentru farmece rele și cari strică pacea și liniscea ómenilor (t. II p. 29). De vre să strice cineva liniscea altuia, se duce la 9 babe vrăjitoare. Aceste se duc nóptea necunoscute de nimenea de noue ori la apele din hotare, unde ș-au scáldat cióra puii, și iau din ele trei stupi într'un vas părăsit, incingând în apă trei fire de pěr de lup turbat (p. 29). „Cine are apa acésta, póte apoi fórte multe nevoi, multe vrăji și farmece* (p. 29). În ziua de astăzi ciórele sânt domnitórele vânturilor, purtând și conducându-i, în cotro voiesc (p. 30). Tóamna duc cióre de grâu la călugări din resărit (p. 29).

Privighitóra a fost fiica unui împérat puternic, care, omorînd împératul pe amantul ei, se duce desperată la vrăjitoare, aceea ungénd-o la față, se prefacă în pasere (t. I p. 241—244). Domnița conveniá nóptea cu amantul ei în grădina împératéscă. Auđind ea de planul tatâne-sau, că vre să o mărite după un fecior împératésc, se înțelege cu amantul ei la fugă. Convenind amantii spre acest scop în grădina împératéscă, curtenii prind pe amantul ei și-l duc naintea împératului. Impératul i tae capul (p. 241—243).

Huhurezul a fost fecior de împérat (t. I p. 220). Acu e barometru și profet. De cântă Huhurezul tare mult nóptea, atunci se schimbă vremea (t. I p. 219); de strigă pe la amurgul serei, o să plóie. Când cântă séra spre apus, are să fie vreme rea, érá decă în față, spre resărit, va fi vreme bună, în postul mare însă vor fi omete târđii (t. I p. 219). Țipetul huhurezului mensesce a réu (p. 219).

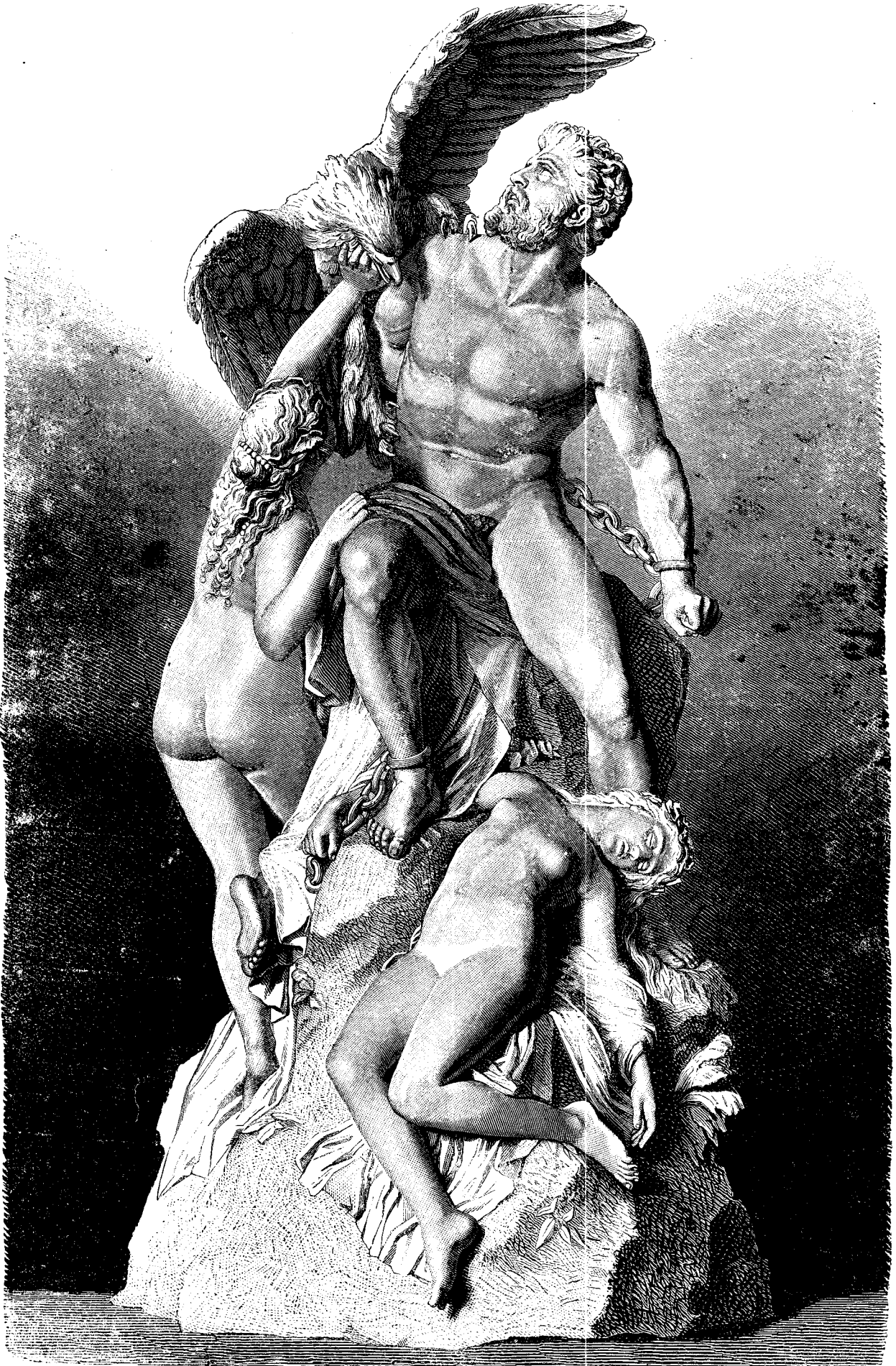
Pajura e o paseră uriașă năsdrașă, care locuiesce în cealaltă lume, în lumea négră, unde își face cuibul pe vérful unui arbore mare de lângă un lac séu o fântână (tom. I p. 137). Intr'o ți se lásă fiul-vacii, Strimbă-lemne, Sfarmă-pétră séu Fét-frumos, prin o gaură sub pământ și scosese pe logodnica sa și logodnicele tovarășilor sei din mâinile unor smei. Bănuind fétul-frumos pe tovarășii sei, puse în légănul, carele avea să-l scótă de asupra pământului, o pétră de greutatea lui, pentru încercare. Tovarășii traseră légănul până la juméteata gaurei, și apoi îl lásară să cadă. Fétul-frumos véđându-se părăsit, ajunge sub pământ la un arbore mare, în care se află un cuib de pajură cu trei pui. Un bălaur ingrozitor cu 12 capete viniá dintr'un lac din apropiere spre arbore. Fétul-frumos tae cu paloșul seu bălaurul (t. I p. 138). Puii îl ascund sub aripele lor dinaintea mumei lor. Sosesc beștrăna pajură, muma puilor, și puii i povestesc despre mântuirea lor de un om, care a plecat de multă vreme spre resărit. Pajura îl urmăresce, fără a-l pute găsi, și în urmă i dic puii adevérul, și pajura promite a-i cruța viéta. Pajura însă véđându-l, îl înghiți de bucurie, dară îl scuipă îndérét și-l întrebă, cu ce să-i resplátéscă mântuirea puilor ei? (t. I pag. 139). Éa i promite a-l scóte pe pământ. Fétul-frumos încarcă pe spinarea pajurei 12 coșuri de pâne și 12 buți cu apă pentru hrana ei și aședându-se pe spinarea ei, ea luă sborul spre

gaura, care ducea deasupra pământului. Când i făcea pajura un semn, i preváliá în gură câte un coș de pâne și câte o bute de apă. Aprópe de gura pământului se gătiră tóte merindele și făcându-i pajura semn să-i mai dea ceva de mâncare, își tae din pulpe și-i dá de mâncat. Auđind pajura, că fétul frumos i dete din pulpa sa, i dete pulpa inapoi, și o lipi la un loc și o unse cu scuipatul ei și rana se vindecă îndată. Fétul-frumos ajunsse sánétos pe pământ (p. 140).

Cucul de astăzi e soția necredincióasă a cucului cu pene de aur, care convingéndu-se de relațiunile ei amoróse cu privighitóra, a părăsit-o și s'a dus în cealaltă lume (t. I p. 3). Sava caută pe bărbatul ei dela Blagovicesce până la Sândiene (t. I p. 4). Cucul e la Români o pasere sfântă, care prevestesce fiesce-cărui om fericirea, bucuria séu nenorócirea, jalea (t. I p. 30). Fiesce-care Român se pregătesce pe la Bună-vestire, ca să asculte cântecul cucului și să védá sórtea sa (ib.) De resună glasul cucului în drépta auđului séu în față, e semn, că peste tot anul va merge Românului bine în tóte, érá de resună glasul în stânga séu în spate, atunci va merge tot anul réu, va fi netericit, bolnav, supérat și póte că va și muri (p. 20). Decă cucul cântă întieiașdată sburând séu stând într'un arbore séu pom frumos și verde, atunci va fi Românul tot anul vioiu, sprinten și sánétos; însă de-l vede Românul cântând întieiașdată într'un pom uscat séu într'un ciung, pe un butuc, tísitură, va fi peste tot anul mai mult bolnav și supérat, trândav, greoiu și încárcat de nevoi (t. I p. 24). De aude cineva pe cucul cântând și are măcar un ban la sine, va avé în tot anul bani și va fi sánétos (t. I p. 18). Cine aude cucul întieiașdată fláménd și nespélat, acela va fi peste tot anul fláménd și necurat și i va merge réu (p. 18). De merge Românului réu, cucul e de vină, și Românul îl amenință cu mórte (p. 32). Cucul are și darul de a alina prin glasul seu durerea și scárba omului (p. 32). Amanții nenorócii și bărbații, cari au perdat nevestele lor, se adreséză cătră cucul, ca să-i mângăe și să-le aline durerea (p. 32 și 33). Feciorii amoresați întrebă pe cucul despre amanta lor, amanta le respunde prin cuc și cucul implinesce tóte acestea (p. 34—35). Cu capul și cu limba cucului fac babele vrăjitoare fetelor pe dragoste (p. 35). Fetele, care se duc la joc séu la o altă petrecere, unde sânt feciori, pórtă cap de cuc la sine (pag. 35). Asemene pórtă cap de cuc cu sine séu în vióră și láutarii, ca să fie vestiți (p. 36). Untura de cuc e însă bună de léc contra durerii de inimă (pag. 37). De cântă cucul după Sândiene, e semn réu, o să fie de sigur bătălie séu fómete mare, dice poporul (p. 38). Érá de cântă cucul nóptea, e asemenea semn réu, o să fie vr'o revoluție séu vre-o altă nevoe (p. 79). Cucul are putere și asupra oilor. Ca să nu pérđă oile laptele, le rescucesc Români cu ocasiunea alesului, rupénd un colac în doue, din carele o parte se imparte și se mánăncă de cătră stăpânii oilor, pecurari și alți adunați, ér o parte se păstréză peste an și se dá oilor în țărițe spre mâncare. (p. 48).

Acestea-s legendele poporului român despre paseri, cari le adună cu o diligență de admirat academical nostru bucovinean dl Sim. Fl. Marian. Prin opul dsale am ajuns a avé o idee despre credințele poporului nostru, din cari putem conchide, ce străformări religiuari s'a petrecut în decursul timpurilor la noi. Aceste doue tomuri conțin o lume până acu necunoscută istoriei romănesce și pentru archeologie s'a ocupat un teren, care va aduce rezultatele cele mai frumoșe.

Am véđut, că mai tóte paserile sciu vorbi ca ómenii și a cântă cantece fermecátóre, și cari până în ziua de astăzi sânt purtători de destinele ómenilor, barome-

Prometeu lanțuit.

trii tempestății și doftori și lécuri contra celor mai periculoase bóle omenesci. Aflăm aci niște remășițe dintr'un cult Dumneșcesc desvoltat, unde paserile ni apar ca Dumneșei, cari ca atari pot conduce destinele ómenilor, dară și pot lecuí bólele grele ale ómenilor.

Despre adevérul díselor nóstre ne putem convinge in sánta scripturá, unde aflăm destule remășițe de ale acestui cult. Despre porumb díce evangelistul, că „boțezându-se Isus și eșind din apa Jordanului, étá i se deschiserá lui cerurile și vèđu Duhul lu. Dđeu, pogorând ca un porumb și viind spre el“. (Evangelia s. Mateiu, III 16). In Apocalipsea XVI 7 găsim pe vulturul „cel sburând sub scaunul strălucitor al ceriurilor“. Acú încă ș-au mánținut porumbii și vulturii in bisericá un rol sacramental. Aflăm și in sántele cărți, că mánicând Eva și Adam din pomul raiului, Dđeu i-a isgonit din raiu.

Dară deja la Romani, Greci, Jidani, popórele germánice și la Asiri a fost mărul, atât pomul cât și fructul, o ființă Dumneșcescă. Preotul deítei Afrodite, numit Malus, se spéndurá din scárbá, că a murit Adonis, pe un pom și de atuncia se numesce pomul acesta : Malus. De atuncia devine mărul simbolul fidelitáti, și Afrodita apare de atuncia cu un măr pe icóne. După o mitologie preotul Malus s'a prefácit intr'un pom de măr. Pomul consacrat deítei germáne Iduna cresce intr'o fántáná, care produce neconținut fructe. După o poveste germáná doue cióre aduc unei fiice de împérat un măr dela pomul vieții, care mánicând cu logoditu-i, ajung o vèrstá inaintatá. Lohi izbuti intr'o dí de a ademeni pe deíta Iduna cu merele ei din împéráția Asgard, spre a predá uriașului Tiassi. Deii încep a îmbétráni și Lohi erá silit să aducá pe Iduna inapoi sub chipul unei rëndunice. Vine érna, unde natura nu póte nimicá produce. Aflăm pe Nemesis la Greci cu un ram dintr'un pom de măr, care aratá vieță isvorindá din pámént. Poveștile germáne ni povestesc, că la locul unde s'au cufundat burgurile cu princesele, a crescut un pom, ce rodesce mere. In poveștile románesci aflăm, — că din morméntul a doi báeți de aur resar doi pomi cu mere de aur. După legenda leșescá, tálharul renumit Madej mărturisesce sub un pom pécatele sale ; la mărturisirea unui pécat, se rupe câte un măr și sbórá ca porumb spre cer. Din poveștile germáne adunate aflăm, că mai tárdziu se saturá cu mărul acesta in loc de deí și copii flámánđi. In dílele de astáđi găsim in tótá Europa, mai ales la Cráciun pomi decorați cu mere și pere. Mărul se aflá la Romani, Greci, Asiri și popórele germánice ca simbolul fecunditáții vieții netrecátóre, a tinereții eterne și sánétáții, căpétând el la creștini o formá mult mai eticá.

Étá aiciá naintea nóstrá fasele, prin cari a trecut mărul indumneșcit, din timpurile cele mai vechi, până in dílele nóstre, unde il aflăm ca simplu pom decorativ la Cráciun. Nu mai e cunoscut nimicá de prefacerea merelor in porumbi, și nici de puterea cea tare a vieții, care o căpétiau aceia, cari máncau din ele. Și câte aseménări aflăm aci cu legendele despre paseri estrase din opul dlui Marian. Și câte deslușiri vom căpétá, de vom studiá culturile dđeesci ale popórelor scitice, cari aveau atât de mare influință asupra cultelor din Dacia.

Aceste legende pline de remășițe istorice din trecutul románesc le istorisescce poporul román cu o năivitate de admirat, sfêșindu-le de regulá cu dícale : „și incalicaí pe șea . . .“ séu

Și-am incálicat pe-o prăjiná
Și v'am spus și eu o minciună,
Ș-am incálicat pe-un paiu de sécará
Și v'am spus o poveste in astá sérá

Ș-am incálicat pe-o șea,
Și v'am spus'o tocmai așa“.

(T. II. p. 372—373)

Unde avem să căutám originea acestor culte dđeesci de paseri, ni dau cea mai bună deslușire urmátórele doue legende.

„A fost odatá doi frați : un báiat și o fétá, améndoi séraci peste mésurá ; párinții lor nu le lásase nimicá alta, fără numai un bordeias, in care să se adápostescá“ (t. I p. 338). Báiatul pascea vitele sátenilor, érá sora lui deregea casa. Intr'o dí viniá in bordeiu Sila Samodiva (p. 338) in chip de pasere fórtie frumósá și o ademenesce pe nesimțite la curțile sale (p. 339). Báiatul cautá însedar după sora sa. Intr'o nópte i se arétá in vis un bétrán curios cu barbá mare, care i sfátuesce să mèrgá mereu spre sóre-resare și să intrube de palaturile Silei Samodivei, căci acolo o va aflá“. Moșnegul dispáru. Báetel gândind, că a fost un sánt trimis de Dđeu, porni in cale spre sóre-resare și ajunse in dreptul unei căsuțe, unde găsi pe un bétrán cu barbá mare ghemuit pe vatră. „Bună díua, moșule“, — díse báiatul. „Să tráesci, báiete ! . . . dar ce vènt te-a abátut pe la mine?“ Báiatul i povesti pricina sa și-l pófti să-i arete drumul spre palaturile Silei Samodivei (t. I p. 339). „Eu nu sciu, — respunse bétránul, — dar pot să aflu, căci sânt împératul Ciocárlanilor și supușii mei resbesc pretotindeni și colindá tótá lumea. Așteptá aci până de sérá, când vin toți aiciá să me vèdá și să-i întrebám“. Tinerul consimțesce. Bétránul primí séra pe toți ciocárlanii cu bunátate și voie bună ; la toți le dete de mánecare cu énsași mána sa și după ce i ospétá, i aduná pe toți in giuru-i de naintea prispiei și i întrebá despre palatul Silei Samodiva“. Toți ciocárlanii tácurá și „lasará ciocurile in jos și nu díse nici cáre“. Báiatul incepe a plánge cu amar. „Dará tocmai când bétránul deschidea gura ca să-l inbuneze și să-l incurágeze, étá că sburá in bătáturá, coborindu-se din vezduh un ciocárlan schiop, jumulit și bitég la o aripá, care cum sosi, se repeđi la un vas cu apă și beú cu multá póftá. „Dupá ce se adápá și se mai potoli, bétránul se apropiá de el și i făcu întrebarea urmátóre : „Unde ai fost, fiule ? . . . de ce ai zăbovit până acum, și ce insémná halul, in care te affi?“ (t. I p. 340). „Oh ! împérate ! — respunse ciocárlanul suspinând, — am fost acolo unde m'ai rënduit să stau . . . am întârđiat, că cuibul imi este fórtie departe și sânt in ast hal, căci prin gróznice locuri sânt silit să trec!“ „Unde-ți este așeđat cuibul teu?“ — „In grádinile palatului Silei Samodiva“. — „Póți să duci, — díse bétránul mai departe, — pe ast flácáianđu máne deminétá in prejma acelui palat?“ — „Pot, decá și dènsul va puté să se ție de mine și să trecá pe unde voiú trece eu ! In réversatul zorilor deșteptá ciocárlanul pe báiat și i díse : „Aide să plecám până nu resare sórele, ca să ajungem mai de vreme, căci lungá și primejdiosá este calea“. — „Să mergem“, — respunse báiatul imbrácându-se. — „Eu voiú sburá din cracă in cracă și din mărácine in mărácine și dta te vei ținé după mine ca cum ai vré să me prinđi ; astfel vom merge mai fără să bágám samá și nu ne vom perde din vedere“. — „Așá să facem !“ (t. I p. 341). Mergènd ei améndoi, zăríră la asfințit in depártare o luminá viá și mai pátrundétóre de cât rađele sórelui, apoi după ce mai merse, vèđurá un palat cu totul de aur“, in carele se resfrángeau rađele sórelui. Ciocárlanul díse cătrá báiatul : „Étá, tinere, palatul Silei, intrá intr'énsul fără de témá, căci ea este primitóre de străini și pe tineri iubescce mai cu prisosință. Stai la pórtá și așteptá până ce vei vedé un om mèrunt, supțiratic și cam cărunt, acela este portariul. Spune-i fără de sfielá pricina ta,

ce te aduce in aste locuri neumblate și te va învăța el ce să faci . . . Ciocărlanul dispărură, 6r băiatul se uită lung după d6nsul. „Atunci i se părură c6 in sbor ciocărlanul a luat chipul b6tr6nului, ce-l v6duse in vis“. „Apoi merg6nd in palat numai dup6 multe și f6rte grele munci și lucruri, ce i le dete st6p6na acestui palat ca s6 i le implinesc6, sc6se cu mare greu pe sora sa din m6nile Silei Samodiva“ (p. 342). Ciocărlanul prevestesce at6t v6ra c6t și 6rna frigul (t. I p. 351). La sf6rșitul t6mnei se tupil6z6 la p6m6nt și face pe 6meni lu6tori de sam6, c6 s6 apropie 6rna, strig6nd: „Las6 c6ruța, și ia s6niuța“ (t. I p. 352).

(Va urm6.)

Dionisiu O. Olinescu.

Cinci-deci de etimologii

de cuvinte b6n6ț6nesci de origin6 roman6 cari nu s6nt introduse in dicționarie.

(Urmare.)

30) *Lete*. Cuv6ntul „lete“ vine inainte mai v6rtoș insoțit de prepusețiunea „cu“ (cu letea) și are semnificațiunea de „lente“ lat., lentement fr., langsam germ., d. e. cu letea voiu face și eu lucrul acesta; n'am putere s6 zidesc casa ac6sta de odat6, ci voiu c6ut6 cu letea s6 o gat.; dar cuv6ntul „lete“ vine inainte și ca substantiv, și ins6mn6: lentitudo lat., lenteur fr., langsamkeit germ., d. e. e mai bun6 letea de c6t grabiul. Etimologia cuv6ntului este evident6 din „lentos“ și „lente“ l6tinesc, prin elidarea lui „n“.

31) *B6r6bar*, *b6r6b6r*. Cuv6ntul „b6r6bar“ ins6mn6: a as6m6n6, a pune asemenea un lucru (obiect) l6ng6 altul ca s6 nu fie nici mai lung nici mai scurt nici mai nalt etc., de exemplu: straniul acesta nu e imp6turat bine, fiind c6 capetele nu s6nt b6r6bare; lemnele aceste trebuie puse b6r6bar unele l6ng6 altele, s6u trebuie b6r6b6rite; nu me b6r6b6ri tu pe mine cu d6nsul.

Etimologia cuv6ntului se deriv6z6 din „parabola“ lat., parabole fr., parabola ital., palabra span., gleichniss germ. In limba grecesc6 *παραβολή* ins6mn6: das nebeneinander oder zusammenstellen germ. Diez: Etym. W6rterbuch der romanischen Sprachen, Bonn 1853 p. 253 dice, cumc6 cuv6ntul „parabola“ vine inainte timpuriu in latinitatea evului de mijloc, și lu6nd in soc6tinț6, cumc6 din „parabola“: gleichnissrede germ. s'a format și: parola ital., parole fr., paraula span., deci cuv6ntul acesta de origin6 grecesc6, precum se vede, trebuie 6nc6 pe la inceputul erei creștine s6 fie fost popularizat in Italia, in Francia și Spania, despre care impregiurare m6rturisesc și limba roman6 prin cuv6ntul „b6r6bar“.

32) *Gaiu*, *gaiuri* pl. Cuv6ntul „gaiu“ ins6mn6: p6dure tiner6, des6; nemus, silva densior lat.; bocage, bosquet dense fr.; hain, dichter wald germ. Etimologia cuv6ntului o afl6m in latinitatea evului de mijloc, anume in Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—1850 tom. III pag. 460 vine inainte „gajum“, „gagium“, „gagio“ și „gajo“ pentru: silva densior (padure des6), apoi pag. 459 afl6m „gaje“ tot cu același ințeles. Du Cange ne spune cumc6 6nc6 pe timpul lui Carol cel mare (in charta Caroli magni) vine inainte acest cuv6nt. Și in limba s6rbesc6 dup6 Vuk Karadzich: Lexicon serbico-germanico-latinum, Vindobonae 1852 p. 82 vine inainte „gai“: nemus lat., hain germ., dar limba s6rbesc6 a imprumutat dela noi Rom6nii acest cuv6nt.

33) *Resg6i6*. Verbul „resg6i6“ ins6mn6 in graiul b6n6ț6nesc: s'ecrier, s'emporter fr.; aufschreien, aufbegeren germ., d. e. ce te resg6iesci aci c6tr6 mine, d6r6 g6ndesci c6 me tem eu de tine. Etimologia o afl6m in dialectele italienești, anume in Monti: Vocabolario dei dialetti della citt6 e diocesi di Como, Milano 1845 pag. 240 afl6m „scajada“ pentru: stridula aspra, acuta, dicesi ci voce ital., adec6: strigare (livlire) aspr6, acut6, se dice de voce. Deci „resg6i6“ se vede a fi compus din „re-ex-caja“, de unde cu trecerea lui „c“ in „g“: resg6i6.

34) *R6schii6*. Verbul acest „r6schii6“ ins6mn6 in graiul b6n6ț6nesc: gratter, ouvrir en grattant fr., scharren, aufscharren, aufkratzen germ., d. e. g6inele au r6schiat t6te s'raturile in gradin6. Etimologia cuv6ntului o afl6m in italianescul „raschiare“: schaben, kratzen, abkratzen germ. In Finamore: Vocabolario dell'uso abruzzese Lanciano 1880 pag. 145 6nc6 afl6m „rascagne“ pentru: scalfitura, graffio ital.; ritz, schramme, kratzwunde germ. In limba spaniol6 6nc6 vine inainte „rascar“ pentru: gratter fr., kratzen germ.

35) *Spr6nji*, *spr6njire*. Verbul „spr6nji“ ins6mn6: chasser, effroucher, expulser fr.; verjagen, verscheuchen, vertreiben, zerstreuen germ., d. e. dute și spr6njese g6inele din gradin6 ca s6 nu r6schie gradina, și paserile dela c6nep6 ca s6 nu m6n6nce c6nepa. In Porru: Nou dictionariu sardu-ital. Casteddu 1832 pag. 513 afl6m „spraxiri“ („x“ se rostesc ca „j“ rom6nesc) pentru: spargiri; eparpiller, disperser fr., zerstreuen, zersprengen germ. Deci in „spr6njire“ trebuie s6 fie „n“ epentesa, ca in: genunche (geniclum, genuclum), m6nunche (manicium, manuclum), renunche (reniclus, renuculus), c6runt (canutus), m6runt (minutus), petrundere (pertrudere).

36) *Virgini6*. Astfel se numesc in graiul b6n6ț6nesc la S6lc6tia etc., o nu6u6 subtire și lung6; virgula longa et subtilis lat.; verge longe e subtile fr.; d6nne lange ruthe germ., d. e. me duc colo in p6dure s6-mi taiu o virgin6 spre a m6n6 oile cu ea. Etimologia este dela „virgina“ lat., cu semnificațiunea de „virgula“. — Tot de ac6sta origin6 este și „verg6“ seu „verg6u6“ dela „virga“, „virgula“ s6u dela 6reș-care form6 rustic6 „virgella“, care se și afl6 in Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—40 tom. VI pag. 848 și care in limba italic6 6nc6 sun6 „vergella“.

37) *B6l*, *b6l6*, *b6lan*. Cuv6ntul „bel“ ins6mn6 in graiul b6n6ț6nesc: a) flavus lat.; blond fr.; biondo ital.; blond germ.; b) pulcher lat.; beau fr.; bello ital.; sch6n germ.; 6r6 cuv6ntul „b6l6“ ins6mn6: a) flava lat.; blonde fr.; bionda ital.; blonde germ.; b) pulchra lat.; belle fr.; bella ital.; sch6ne germ.; c) drag6, amores6; cara, amanta lat.; ch6re, amante fr.; cara, dama (liebste germ.) ital.; liebste, liebhaberin germ.; in urm6 adiectivul „b6lan“ ins6mn6: flavulus lat.; blondin fr.; biondello ital.; blondig germ. Ințelesul cuv6ntului se ilustr6z6 mai bine prin urm6toarele frase d. e. Petru e b6l, frate-so Ion e 6rzen (dunkelbraun, kaffeebraun), 6r6 George fratele lor cel mai mic e 6cheșiu; Maria e b6l6, soru-sa Marta e 6rzen6, 6r6 Fl6rea sora lor cea mai mic6 e 6cheș6; m6i belule (frumosule, dragule) 6n așt6pt6; ce mai faci b6lule; u b6l6! 6n așt6pt6 s6 merg cu tine; ce mai faci b6l6? me duc la b6la mea; vine b6l6 dela munte, cu trei chiți de flori in frunte; in t6te patru aceste din urm6 exemple ins6mn6 cuv6ntul: frumos6, m6ndr6, drag6, c6ci pers6na c6tr6 care gr6esci nu este „b6l6“, adec6: blond6. Și in poesiile populare are cuv6ntul „b6l6“ aceeași semnificațiune de: frumos6, m6ndr6, drag6, amores6. Muierile cari au „B6l6“ numele de botez, c6nd le strig6 cineva, nu dice: ce faci „B6l6“, ci se dice: ce faci

Bëlo! én vină Bëlo. Omul acesta e „bëlan“, adecă : blondin.

De mirare este, cumcă dicționariile românesce cunosc numai pe derivatul „bëlan“, care este format din „bël“ și finalul „-an“, érá pe rãdëcinalul „bël“ și „bëlä“ nu-l cunosc. Nu pot crede, cumcă aceste cuvinte să existeze numai în graiul bãnățenesc. Apoi și mai mare nesocotință este scrierea lui „bëlan“ cu „a“ în pozițiune, adecă : „bãlan“ sêu ce este și mai réu „balan“, precum aflăm ácësta scriere în dicționariile românesce, dându-i semnificațiunea de „blond“, macar că are numai semnificațiunea de „blondin“ biondello italianesc.

Etimologia cuvântului este dela „bël“, „bela“ care însemnă : blond, blondă, de ôrece în conceptul „blond“ se cuprinde și ideia sêu conceptul de frumos, de unde latinescul „bellus“ : schön, hübsch germ.; „bello“ ital., „beau“ și „belle“ fr.; „bello“ span., cu asemenea semnificațiune. „Bëlä“ pentru : frumósă, dragă, amoresă, se află și în francescul „belle“ : schöne, geliebte germ. — În Banfi : Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 p. 84 încă aflăm „bella“ pentru : gonza, dama, filia amoregiata ital., die liebste, die schöne, die geliebte germ. — În Morri : Vocabolario romagnolo-ital. Faenza 1840 p. 118 asemenea aflăm „bella“ pentru : amanta, amica, druda (die liebste). Ací vedem cumcă dialectele italienești de minune se asemenéză cu graiul bãnățenesc, și cuvântul trebuie să fie urđit din limba romană rustică.

Miklosich : Lexicon palaeoslovenico-latinum Vindobonae 1862—65 pag. 53 derivéză adiectivul „bëlan“ dela paleoslovenicul „belü“ : albus (albu) lat., érá dela „beliti“ : albare (albi) lat. derivezá pe „beli“ : * exco-riare, excorticare lat., abhäuten, abrincken germ. Dar concepțiunea principală, ba chiar nici înțelesul figurat, translat al acestor cuvinte nu conced o astfel de derivațiune; se vede apriat tendința de slavizare a dlui Miklosich. Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 6 urmând lui Miklosich derivezá și el cuvântul „bëlan“ din aceleași rãdëcini slovenesci. Însemnãm ací și aceea cumcă „cal bëlan“ nu însemnă „cheval blanc“ fr., schimmel germ., precum traduce și dl Cihac, ci însemnă : cheval aubère, cheval baillet fr., talbe (fahl) germ.

Dicționariul Academiei române de Laurian și Massim, București 1871 pune cuvântul „bëlan“ (scris acolo balan) și „beli“ între cuvintele străine din glosariu, și vrënd a infrânge etimologia dlui Miklosich, incurcă și mai réu etimologiile acestor cuvinte.

38) *Ciocia*. Cuvântul „ciocia“ se rostesc și în părțile Boccei mont. se respunde și „sîosîa“ și însemnă : om simplu netrebnic, nebunatic, necioplit; balourd, benet fr., töpkel, einfaltspinsel, dummkopf germ., d. e. caută numai la ciocia ce nebunii face; taci odată ciocio nu tot vorbi la prostii. Etimologia cuvântului se derivéză dela italianescul „ciocio“ : klotz, dummkopf germ., dar și italianescul „sciocco“ : stultus lat.; thöricht germ., trebuie tras în combinațiune, de ôrece „cio“ trece în dialectele italienești în „scio“ d. e. ciota pentru sciota, ciotula pentru sciotula, cioncare pentru scioncare, ciocia pentru scioscia.

39) *Ciuciu*. Cuvântul ciuciu însemnă : nițel bët, îmbëtât, aburat de spirituöse, d. e. fratele Petru a venit ciuciu dela ospëțiu; Ion este astăđi ciuciu. Etimologia cuvântului o aflăm în dialectele italienești, anume în Toni : Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850 pag. 125 aflăm „ciocc“ pentru : ubriaco ital., betrunken germ.

* Veđi etimologia română a cuvântului „beli“ în „Studii limbistice“ sêu 100 etimologii revindicate elementului roman, ce am publicat în „Familia“ nr. 47 din 1883.

Toni scrie în capëtul unor cuvinte „c“ simplu, în capëtul altora „cc“ duplu, dar nu spune cum trebuie citit, însë judecând după ortografia lui Monti : Vocabolario dei dialetti della città e diocesi di Como, Milano 1845 trebuie cei doi „cc“ din capëtul cuvintelor roștiți ca „ccí“, drept aceste „ciocc“ bolognes are să se chtëscă „ciocí“ care astfel rostit corespunde pe deplin cuvântului românesc. „Cioncare“ ital. încă însemnă : saufen, zechen germ., érá „cionco“ însemnă : gesoffen, gezecht germ., dar acest „cioncare“ ital. sună în dialecte „ciocă“ despre ce mărturisește Monti : Vocabolario dei dialetti di Como pag. 49. În Banfi : Vocabolario milanese-ital., Milano 1852 pag. 271 încă stă „cioch“ pentru : briaco, ubriaco. În Biondelli : Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 258 asemenea aflăm „cioc“ pentru : ubriaco. În Rosa : Dialetti e costumi di Bergamo e Brescia, Bergamo 1857 pag. 27 érá stă „cioc“ pentru : ubriaco. În Morri : Vocabolario romagnolo-ital. Faenza 1840 pag. 201 așisdere stă „cioch“ pentru : ubriaco.

40) *Gungula*. Cuvântul „gungula“ însemnă : o mulțime indesată și în disordine de ômeni sêu de vite; turba lat., presse, foule fr., gedränge, haufen von menschen oder thiere die sich drängen germ., d. e. vëđui la câmp o gungulă de ômeni certându-se; gungula ácësta de vite trebuie mënată în sat, căci fără păstoriu face pagubă în câmp. Etimologia cuvântului o aflăm în Finamore : Vocabolario dell' uso abruzzese, Lanciano pag. 125 sub „ngotta“, unde stă „ccungolla“ : grande quantità di cose o di persone ital.; adecă : mare mulțime de lucruri sêu de persoane.

(Incheierea va urmă.)

Simeon Manguica.

Doine și hore din popor.

— Din Ardeal. —

I.

S pune mândră maică ta
Să-și închidă ulița,
Tot cu vin și cu pelin,
Să nu ne mai întâlnim,
Numai Sâmbëta odată,
Dumineca ăia totă,
Sëptëmân' adese-ori,
Tótă ăia de trei ori
Și sêra prin șeđetori.

II.

Bade, de gurița ta
Nu me mai pot sătura,
Ca de vin dulce tòmna,
Ca de somn primăvêra.

III.

Dela noi a treia casă
Este-o fëtă și-o nevêstă.
Me duceam în ciuda fetei,
Sărutam gura nevestei.

IV.

Badea meu tiner copil,
Rumen ca un trandafir,
Și iubesc de pãrlesce
La fete și la neveste.

Pompiliu Predovan.

SALON.

Nepóta dlui Alecsandri — americană.

Inainte cu câteva zile cetirăm un gentil articol in nrl dela 12 febr. al diarului „Gaulois” din Paris. In acela se povestia cu multă vervă, cum o păreche de ómeni culți a părăsit sgomctul și strălucirea Parisului și s'a mutat in America, unde ș-a cumpărat o moșie, spre a trăi departe de ómeni și neascultând decât șópte-tele fericirii.

Necuno-cënd persoanele despre cari eră vorba, articolul ne-a făcut numai impresiunea unei schițe reușite. Dar ilustrul nostru bard dela Mircesci ne surprinse, luminându-ni-l cu totul din alt punct de vedere.

„Interesul articolului — ne scrie dsa — consistă mai cu sémă pentru noi, in faptul că tinera parisiană ce a urmat pe bărbatul ei in pustiurile Luiziane, *este nepóta mea, Maria născută Alecsandri*, pe care am măritat-o eu singur aici la Mircesci . . . Étä dar o Româncă devenită americană!”

După acésta destăinuire pré interesantă, am recitit articolul, care acuma ne-a părut și mai drăgălaș. Acela incepe cu zugrăvirea bucuriei ce a simțit un cerc intim, cetind epistola lui Charles Bal, amicilor lor, care i-a părăsit și s'a mutat in America.

El părăsi toate: serbările, plăcerile, trăsurile, premierele, amicii; dar duse cu sine pe dna Bal, pe acésta jună femeie d'o frumusețe atât de delicată, d'o grație atât rară, a cărei strălucire dispărută a lăsat o urmă de umbră in salóne. Cu totul simplu, in sinceritatea unei delicatete adanci, ea își urmă consórtelile, la capétul lumii, fără a gândi la aventuri, neprevedând nímica, afară de aceea dóră, că dënse are să fie rađemul suveran, stéua providențială și constantă, in acésta nópte viitoare.

Articolul schițeză apoi călétoria părechei Bal, prin mii de peripeții, până ce dl Charles Bal ajunge mare proprietar foncier. El a cumpărat aproape o mie de hectare. Puțin departe de toate, de exemplu la trei sute de mile de oraș și la trei-deci mile de calea ferată. Ca vecini, un mic trib de Indieni, încátva imblândiți, cari nu se scalpéză decât in față . . .

Regiunea e fórté încântătoare. Pescuitul și vênatul ofer abundanță. Tóte vênaturile: cerbi, fasanii, rațe, poturnice, etc. se găesc in belșug . . . Le puscii din feréstă, nu trebuie nici s'o deschidă, căci usul sticlelor de feréstă este cu totul necunoscut . . .

Nu de mult, dna Bal, scriind unui amic, povesti toate aceste, cu mult spirit de observațiune, descrierile sale erau naturale și fără forțare, in cât privește liniscea devotamentului și candórea curagiului seu.

In una din primele lor călétorii de explorațiune, când dënse își facea toaleta inaintea a trei indiene, acele nu puteau să se mire de ajuns vedënd-o servindu-se d'o perie de dinti. Și apoi la moment, una din ele se apropia de dënse și o întrebă, decă nu-și va tăia pèrul deasupra ochilor? Dna Bal are cele mai frumoșe sprincene in lume! — esclamá „Gaulois”.

De sigur, atâta grație, spirit și cultură va fi avënd mare inriurire asupra celor din giur. Étä dar cum o Româncă respândesce civilizațiunea in pustiurile Americii.

A pètruns și acolo — o rađă din Mircesci!

I. V.

B o n b ó n e.

Dialog conjugal.

Soția, c'un aer de tristétă:

— Și cu tóte acestea va trebui intr'o di să ne despărțim . . .

Bărbatul, uimit:

— Dar, pentru ce?

Soția, resemnată:

— Nu sântem toți muritori?

Bărbatul, cu otărire:

— E bine! decă unul din noi va muri, „vou mer-ge” să locuesc la țéră.

*

Un frumos anuciu.

Citim intr'ua diar elvețian:

„De vëndut o maimuță, doi căței și un papagal.

„A se adresă la dșora X., care fiind aproape d'a se căsători, n'a mai are nevoie de aceste dobitoce”.

*

La un fotograf.

— Dle, aș dori să fac portretul unchiului meu.

— Sânt la dispoziția dtale, dle. Când cređi că poți veni cu unchiul dtale?

— Unchiul meu a murit.

— Atunci, ai un portret al seu?

— Nu, dar écă cel din urmă pasport al seu impreună cu tóte signalmintele.

*

La o intrunire electorală.

Un candidat făcea elogiul invěțământului. Sufragiul universal face ca sciința să fie trebuitóre, și ar trebui a avé cât mai multă lumină. Votul n'ar fi cu adevêrat liber, de cât in diua in care toți cetățanii ar fi luminăți.

Un asistent aplaudă din tóte puterile. Candidatul, coborindu-se dela tribună, veni și ședă lângă căldurosul seu partisan, și c'un aer fórté plăcut, il întrebă:

— Domnul este profesor?

— Eu, — respunse celalalt. Sânt lampi

*

Intr'un cimitir.

Pe pórtă unui cimitir din Belgia stă scris:

„Aci nu se ngrópă de cât morții cari trăiesc in comună”.

Prometeu lântuit.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 101. —

Tradițiunea mitologică despre Prometeu lântuit este in genere cunoscută. Nu ne vom ocupă dară nici noi de acésta.

Mulți artisti, pictori și sculptori, ș-au ales deja tradițiunea acésta drept sujet pentru talentul și arta lor.

Unul din ei este sculptorul germán Eduard Müller, a cărui concepțiune genială se află in hala națională din Berlin.

Ilustrațiunea din nr. presinte infătoșeză grupa lui Müller, plastică, plină de putere, freschetă și poesie.

I. H.

Literatura si arte.

✕ Etnografia popórelor din Austro Ungaria. Moștenitorul de tron Rudolf a inițiat scrierea unei lucrări etnografice despre tóte popórele monarchiei Austro-Ungaria. Spre acest scop, Alteța Sa a intrunit de

curând la sine câțiva literați, diuariști, pictori și arhitecți, cu care ocaziune se discută planul întreprinderii. Acesta va apăre de odată în mai multe limbi, și se va vinde cu un preț mic, ca să pǒtă pǐtrunde și 'n clasele de jos. „Viitorul“ află, că și un literat român va fi invitat să conlucreze la această carte.

„**Columna lui Trăian**“, revista d'ui Hășdău, în nr. seu din februarie cuprinde următoarele: I. Bianu: Vito Pilutio. Documente inedite din Arhivul Propagandei. P. Ispirescu: Jocuri de copii și snóve. N. Densușian: Monumente pentru istoria țării Făgărașului. B. P. Hășdău: Manuscrutul românesc din 1574 aflător la London în British Museum. I. Bianu: Codex Neagoianus. Cărți populare române scrise de popa Ion din Săn Petru la 1620. B. P. Hășdău: Fost-ai ce-ai fost Un principiu estetic al sintaxei române în comparațiune cu latina și limbele romanice. G. Dem. Teodorescu: Gaspar Graziani. Notiță istorică după câteva documente inedite. Zilot Românul: Înainte de Tudor Vladimirescu. Cronică inedită a Țării-Românesci dintre 1800 și 1821. B. P. Hășdău: Petru-Vodă Schiopul și fiul seu Ștefan-Vodă. Notiță și gravură. Boleslas P. Hășdău: Un Român apărător al Vienei la 1683.

— **Un sculptor român.** „Il Diritto“ din 17 febr. ne spune, că dl Tronescu, un tiner român, care se perfecționează la Roma în arta sculpturii sub direcțiunea eminentului artist profesorul Ettore Ferrari, a primit ȳilele aceste felicitări dela guvernul român pentru frumósele progrese ce a făcut și pentru regularitatea cu care a trâmisi în toți anii la museul național din Bucuresci, lucrări d'ale sale.

— **Biblioteca „Românului“.** Cu începere dela 1 ianuarie, redacțiunea „Românului“ a luat dispozițiuni ca scrierile mai însemnate și romanele ce se publică în ȳiarul seu, să apară în volum. Astfel se va puté forma o bibliotecă c'un preț fórte redus. Primul volum din „Biblioteca Românului“ este „Cayetano Victoria“ de Lucien Biart. Acest volum are peste 300 pagine, este scris cu mare ingrigire și costă numai 1 leu.

— **Un nou ȳiar, „Siretul“,** apare în Brăila; el ȳice că va apără mai cu amănuntul interesele publice din localitate, priveghiând, de aprópe, mersul administrațiunii ș-al tuturor serviciilor publice, hășându-se totdeuna pe adevărul faptelor, fără presunțiune seu pasiune.

C e e n o u ?

— **Sciri personale.** Regina României, precum aflăm din ȳiare, n'a invitat la Bucuresci pe dna Adame, directórea dela „Nouvelle Revue“ din Paris. — **Principalele Victor Napoleon,** după afirmațiunea ȳiárelor politice, va intrá în serviciu în armata română. — **Dșóra Agata Bársescu,** suferé de rheumatism, încát până la Pașci nu va puté debutá pe scenă.

— **Hymen.** Dl George Tătuc, teolog absolvent al diecesei Caransebeș, la 2/14 febr. ș-a serbat cununia cu dșóra Costanța Gaspar, fiica dlui George Gaspar, preot și asesor consistorial în Criciova.

— **„Ateneul român“ institut tipografic în Sibiu.** Subsemnații aducem la cunoștința onorátului public, că provocați de cǎtră mai mulți bărbați de frunte ai națiunii nóstre și de cǎtră unele din metingurile române ținute anul trecut, dorind a coresponde opiniunii publice și a mulțumí una din cele mai simțite trebuințe la românii din Austro-Ungaria, ne-am unit într'un consorțiu pentru înființarea unei societăți pe acțiuni sub firma „Ateneul român, institut tipografic“, cu scopul: de a dezvoltá și inavuți literatura română și a fondá un ȳiar cuotidian totdeuna organ al partidei naționale române. Capitalul social va fi de una sută mii florini v. a. compus din 1000 acțiuni à 100 fl. Timpul și locul sub-

scrierii acțiunilor se va face cunoscut ȳilele aceste, conform legii comerciale. Sibiu, 2 febr., 1884. **Vincentiu Babeș** proprietar, membru al Academiei române. **George Barău** membru al Academiei române. **Partenie Cosma** avocat. **George Pap** proprietar. **Dr. Ioan Rațiu** avocat. **Visarion Roman** director al institutului de credit și de economii „Albina“, membru corispondent al Academiei române. **George Secula** avocat. **Anania Trombițaș** referent școlar în consistoriul archidieceșan gr. or. din Sibiu.

— **Mișcări electorale române.** Cetim în „Viitorul“ din Budapesta următoarea: **Convocare.** Înțelegții români cu drept de alegere, cari voiesc a dezvoltá acțiivitate pe terenul legal, sânt invitați a luá parte la conferința pregătitoare ce se va ținé la Budapesta în 14 marte c. n. după améđi la 5 óre în sala otelului la „Cornul Vânătorului“ (Vadászkürt). — **Deputații dietali români.**

— **„Progresul“,** societatea industriașilor români din Arad, a arangiat în I-a marte st. n. un concert împreunat cu bal, despre care primim următoarele șire: Programul bogat și ales al concertului, apoi speranța unei petreceri animate au atras în sala „Crucei albe“ un public numeros din loc și giur. Erau reprezentate aici tóte stratele societății, caracterul eminent național a fost meritul și decórea netăgăduită a acestei petreceri bine arangiate. Petrecerea s'a deschis la 8 óre sere, când dna Ecatarina Paguba, lady patronesse a balului a intrat în sală, urmată de 24 românce îmbrăcate în costum național. S'au început apoi producțiunile declamatorice și musicale cu următoarea programă: 1) „O doină“ esecutată pe flaută prin I. Vidu; „Sergentul“ de Alecsandri, declamată de I. Miculaș; „Tătarul“, cântată de corul Societății; „Ciobanul din Ardeal“ de Iosif Vulcan, produsă de Paul Mina și I. Negru; „Pécurariul“ esecutată pe vióră cu multă bravură, prin dl I. Câmpian adv.; în fine „Coróna Moldovei“, cântată de corul vocal. Jocul pe vióră al dlui Câmpian a fost un punct strălucit al concertului, asemenea piesa „Ciobanul“, care e atât de bogată în frumseți originale, producțiunile corului vocal și declamațiunile nu lăsau nimic de dorit, au și fost încoronate cu aplause prelungite. După concert a urmat apoi dansul; și s'a dansat cu un animo, propriu românului care șcie munci, șcie suferi; dar își șcie face și voie bună, drept dovedă a unei forțe vitale nesecabile. În óra de paușă ne-am delectat în figurile clasice ale jocului nostru istoric „Călușerul“, care a fost esecutat cu multă eleganță de cǎtră 12 membri ai „Progresului“. O adevărată musică a membrilor. Petrecerea a durat până în ȳori. Venitul curat trece peste 400 fl. II. Sa dl Ioan Meșian, vrednicul nostru episcop, a onorat această petrecere cu preșența sa. Mersul întreg al petrecerii, reușita deplină a producțiunilor, ne-a dovedit, cumcă juna Societate „Progresul“ e în adevér demnă de numirea ce o pórtă; pășind energie pe calea înaintării, în frunte cu zelosul și neobositul ei president dl V. M. Stănescu, căci numai stăruințele lui nobile au isbutit de a grupá pe sodalii români din loc sub drapelul propășirii și al sentimentelor naționali. Înainte jună Societate! Industriași și comercianți luminați ne trebuiesc, cari să fie în stare a face concurență străinilor. Industria națională va creá avere națională!

— **Balul românesc din Timișóra,** la 1 martie, a reușit splendid. S'a intrunit lume multă, nu numai din localitate, ci și din giur și din comitatele învecinate. În deosebi dela Lugoș s'au înfăoșat mai multe familii, dintre cari amintim următoarele: Radulescu, Brédicean, Popéș, din Caransebeș familia Andreevici, V. Pop din Jebel, Lazar din Recaș, Bugarin din Cebza, Șerban din Bănat-Comloș. Șese-spre-dece dame au purtat costum

național, dintre ele se însemnă dnele Opriș, Ardelean, Popeș, Tuculia, Bența, domnișorele Stănescu, Șerban, Andreevici, Popovici, Ioanovici. Balul a ținut până dimineața la 9 ore. Vinitul curat este aproape 600 fl.

✂ **Bustul lui Depărățian.** La București s'a format un comitet în scopul d'a ridica un bust poetului Alexandru Depărățian pe una din pietele orașului Turnu-Măgurele. „Peleşul” este în pozițiune d'a vesti, că acel comitet a întârziat din cauza dificultății d'a găsi o fotografie a autorului „Dorurilor și Amzurilor”, după care să se modeleze bustul. Chiar negăsindu-se fotografia, comitetul este decis a-i rădica o piramidă cu inscripțiuni comemorative. Pentru acest scop, se va da în teatrul național o reprezentățiune, în luna lui marte anul acesta, spre a acoperi cu venitul ei, cheltuelile cerute.

✂ **Reuniunea femeilor române din Sibiu** va ține adunarea sa generală ordinară în duminică viitoare, 9 marte, la 3 ore după mieznoapte, în localitățile casinei române. Ordinea zilei: Raportul comitetului despre întreg periodul de trei ani; revisiunea rațiociniului pe anul 1883; alegerea noului comitet; propuneri eventuale.

✂ **Bal la Orșova.** Reuniunea de lectură română-serbă din Orșova a arangiat la 1 martie bal în sala otelului „Cerbul de aur”. Vinitul curat fu destinat în folosul școlii de fete, care este să se înființeze și s'a versat în fondul reuniunii femeilor române din localitate. Va să dică și la Orșova esiste deja o reuniune a femeilor române! Dar la Lugos, Caransebeș, Hațeg, Deva etc.?

✂ **Conferințe la Ateneul român din București.** În săptămâna trecută joi, dl G. Panu vorbi despre „Morală în roman și la teatru”; dl I. Crăciunescu, profesor la facultatea de filosofie și litere din București, vorbi duminică despre „școlă și naționalitate”; dl dr. Gaster a ținut în curând o conferință despre apocrifile în literatura română.

✂ **Societatea geografică română din București,** sub președinția regelui, se va întruni în adunare generală, la 26 și 27 febr. (9 și 10 martie), la 8^{1/2} ore seara, în sala ședințelor Senatului. Programul lucrărilor: În seara de 26 febr., 8^{1/2} ore. 1) Darea de seamă a dlui secretar general al Societății. 2) Impărțirea diplomelor de onoare de către Majestatea Sa regele la elevii cari au reușit la concursul de geografie din septembrie anul trecut. 3) Raportul comisiunii pentru premiul „Socec” și proclamarea de către Majestatea Sa regele a autorului premiat. 4) Conferința dlui Grigore Tocilescu, asupra geografiei Daciei-Române. 5) Conferința dlui Ștefan Hepites, asupra meteorologiei practice. Formarea chartelor synoptice pentru prevederea timpului. În seara de 27 februarie 8^{1/2} ore. Raportul dlui casier al Societății pentru exercițiul 1883 și propunerea bugetului pe anul 1884. 2) Aprobarea socotelilor pe anul 1883 și votarea bugetului pe 1884. 3) Alegerea diferitelor comisiuni. 4) Votarea de membrii noi.

✂ **În Nadlac,** comună în comitatul Cianad, s'a înființat de curând două societăți; una de lectură, la care s'au înscris 56 de membrii inteligenți, măestri și plugari, cealaltă, de înmormântare, care are 600 de membri, fie-care membru plătește la intrare în societate 1 fl., apoi la fie-care cas de mărte câte 10 cr.

✂ **Bal la Reșița.** În sâmbăta trecută, adică la 1 martie, corul vocal din Reșița montană a dat un bal acolo în folosul bibliotecii școlare. Balul, precum ni se notifică pe scurt, a reeșit bine.

✂ **Înmormântarea generalului Tell** s'a făcut, la București, pe spesele statului. Serviciul religios s'a făcut la domiciliul repausatului de mitropolitul primat și mitropolitul Moldovei, asistați de episcopul de Argeș.

Doliul era condus de dl locot. colonel Tell, fiul generalului și Homoricean. Cordónele erau ținute de președintele Camerei și dnii general Florescu, C. Bălcescu, P. Grădiștean, Otton Sutz, C. F. Robescu. Carul funebru era urmat de un mare număr de cunoscuți și prieteni ai familiei, printre cari se aflau dnii ministrii I. C. Brătian, D. Sturdza, Chițu, Voinov, Dabija. Dl general Crețean, șeful casei militare regale, reprezintă pe regele. Trăsura regală urmă carul funebru. Armata fu reprezentată prin un batalion din regimentul al treile, un batalion din al 8-le regiment, o baterie de artilerie, un regiment de roșiori; trupele erau comandate de dl general Arion.

✂ **Societatea de lectură „Julia” din Cluș** a ținut rimeii române dela universitatea de acolo arangia în 1 martie un concert urmat de dans după următoarea programă. 1) „Cântecul gintei latine” poezie de Vasile Alecsandri, de corul vocal. 2) Schubert-Liszt Soirées de Vienne, Valse Caprice nr. 6, esec. pe piano de dșora Ana Pap. 3) „Arcașul” de G. Tăut, esec. de corul vocal. 4) „Cătră poporul român”, poezie de Petru Dulfu, declamată de dșora Aurelia Roșescu. 5) „La Românesca” de Ernst, esec. pe violină de dl Aureliu Popa, accomp. pe piano. 6) „Toastul” de D. Sfura, esec. de corul vocal.

✂ **Călcuni roșii.** În consiliul comunal, în ședința de luni, diarele din Iași ne spun că dl consilier Măndru a rădicat o cesțiune ce nu pôte fi fără interes pentru igiena tutor cetățenilor. Dl Măndru a spus, că cum-părând mai multe părechi de călcuni roșii, după un timp scurt de purtare s'a simțit cu mari dureri de picioare. Consultându-se cu medici, acestia au constatat, că dsa căpătase o intocscăție la picioare din cauză că călcuni ce-i purtă erau colorați cu „anelină și arsenic”. Acești călcuni au fost trâmși chimistului comunal, dr. Stener, care analizându-i a găsit într'adevăr în ei substanțele arătate. De asemenea se dice, că și alte persoane ar fi suferind tot din această pricină. Consiliul a pus cesțiunea la ordinea zilei.

✂ **Sciri bucureștene.** Balul dat de dl Marghiloman, în sâmbăta trecută, a fost foarte strălucit; regele și regina l'au onorat cu preșința lor, înfășoșându-se la 10 ore. — Dl C. A. Rosetti, printr'o scrisoare publicată în „Românul”, refuză și subscripțiunea națională începută de un comitet. — Camera a acordat suma de 10,000 lei pentru înființarea unui „Monitor al școlilor”, care să fie organ oficial al învățământului. ✂ **Lucrătorii tipografi din Român'a** au dat în sâmbăta trecută un bal în sala Bosel, al cărui vinit fu destinat pentru sporirea fondului Societății. — Societatea filarmonică „Lira” a dat vineri la 17/29 febr. în sala „Orfeu” a 23-a serată dansantă.

✂ **Noutăți din Craiova.** Un comitet compus de dñi și dne, s'a format în orașul Craiova pentru a da câteva baluri, din care cel dintîu a fost vineri la 17/29 febr., în scop de a ridica o statuă poetului D. Bolintinean. „Carpații” spune, că un alt bal se va da la jumătatea postului, pentru înavușirea bibliotecii juridice, a cărei înființare se datoresce dlui G. Columbian, procurorul general. ✂ Un alt comitet este pe cale de a se constitui pentru ridicarea statuei în bronz a lui Mihailu Vitezul. Consiliul județian, care de căți-va ani a luat el această inițiativă, are deja strînsă suma de 10,000 lei la casa de depuneri, în acest românesc scop. ✂ O societate de dare la țintă, gimnastică și scrimă s'a făcut în Craiova. ✂ Dna Calinca Filizan din Craiova a făcut un dar de 24,000 fr. spitalului județului, această donațiune s'a primit de către comitetul permanent. — Dna Adelina Oltean, directoarea unei distinse instituțiuni românesce de creștere de tinere fete, a luat otărîrea a secundă silințele bătrânului profesor B. Caloian, de a

fundă o adevărată bibliotecă publică în Craiova, dând câteva serate musicale cu grațiosul concurs al mai multor dămine și dșore, în acest scop.

Pompieri femei. Junele cari își fac educațiunea lor în Girton-Collegium din Londra, fură astfel de speriate săptămâna trecută d'un șgomot fals de foc, în cât otărîră cu cea mai mare veselie și 'n unanimitate să formeze o trupă de pompieri. Directoarea pensionatului, după ce se resolvă cesțiunea principală a costumului, ce trebuie să pörte Junele pompiere, se adresă capitănului Shaw, șeful pompierilor din Londra, să-i procure un profesor în arta d'a stinge focul, dar comandantele respinse acăsta cerere. Atunci directoarea găsi un profesor și fără mijlocirea căpitănului Shaw, care esercită pe June într'un restimp surprindător de scurt. Ele dirig acum pompele cu atăta dibăcie, se urcă, cu tötă incomoditatea hainelor, cu atăta repediciune pe tôte scările și esecută ori-ce comandă cu atăta precisiune. în cât ênsuși dl căpităn Shaw, într'o inspecțiune ce făcū acestor June pompiere, fu nevoit să mărturisescă, că întregul corp este fôrte bine și-l felicită că și-a ajuns la scopul dorit.

Beția la junimea englesă. Educațiunea junimei englese, atăt de lăudată, își are și ea părțile sale rele, după cum se pöte vedé de prin cele ce scriu șiarele englese, cari se plâng, că atăt copiii cât și fetele inclină fôrte mult la beție. Se vede fôrte adese-ori, că copiii din cele mai bune familii și cari d'abiă au ajuns la vârsta de deuce ani, frecuentéză cărciumele și-și cheltuieste banii pe rachiu și pe tot felul de spirtöse. Este prę adevărat, că poliția s'a încercat în deosebite rënduri să pedepsescă pe acei cărciumari cari vënd copiii spirtöse, dar ei s'au scuzat dicens, că băieții din prăvălie au vëndut fără scirea lor. De aceea presa cere acum d'a nu se mai tiné sémă d'aci nainte de asemenea scuse și să se pedepsescă ori-ce cărciumar, care ar vinde spirtöse copilor, prin detragerea debitului.

Pentru domnișorele de măritat. Un țiar din Paris publică înscințarea următoare la adresa dșorelor de măritat: O tineră femeie, cătva timp după căsătoria ei, descusând rochia ei de mirésă, fu fôrte surprinsă d'a găsi în cusături o adevărată colecțiune de pěr. Töte nuanțele erau represintate. Pěr oicnd, castaniu, negru. Intrigată, ea caută mult timp să-și esplice acest mister și-l află în sfirșit dela cusătorea ei. În adevăr, se vede că 'n articolele de căsătorie, când se lucréză o rochie de mirésă, lucrătorea care pune în cusături cătva fire din pěrul ei, este sigură să găsescă un soț în timpul anului. Acăsta rețetă e din cele mai siguri. Sântefi înscințate acum, dșorelor; nu lăsați să scape ocasiunea și luați-o de pěr!

Simpatia gemenilor. Esistau la Tarare, în Franca, doi gemeni cu numele de Chiffot la cari fenomenele simpatiei ce se manifestéză adese-ori la doi frați veniți pe lume în același timp, se produceau c'o intensitate cu totul particulară. Când unul din ei eră bolnav, celalalt eră și dënsul, ori-care ar fi fost distanța ce-i despărția. Mai țilele trecute, unul din gemeni, locuind la Creusot, se bolnăvi; fratele seu remas la Tarare, se bolnăvi și dënsul. Acel din Creusot muri, și după doue-đeci și patru de ore, fratele seu il urmă în momënt. Ei erau în vërstă de cinci-đeci și unu de ani.

Regina Victoria autöre. Noua lucrare a reginei Victoria, „Leaves from the Highlands“ va aparé de curënd la Londra. Acăsta carte este dedicată „leailor Scoțieni și mai cu sémă credinciosului meu servitor și amic John Brown“. Prima edițiune va fi trasă în o

sută de mii de esemplare, din care 40 de mii sânt reținute de mai nainte. Lucrarea va fi tradusă în franțuzesce imediat după aparițiunea ei.

L o g o g r i f

de Mariți Lupan.

Din aceste 30 de silabe:

A, e, lu, lu, av, ro, aur, fes, ro, a, me, esth, ram, ri, til, fer, di, chi, vi, ra, morb, mu, land, el, co, li, ni, ter, si, ev; să se formeze 13 cuvinte ale căror litere inițiali cetite de sus în jos să dea numele unui mare principe moldav, ér cele finali cetite din jos în sus numele acelu loc unde a reportat o strălucită victorie.

Insemnătatea cuvintelor;

1) Numele unei țeri din Asia. 2) Un comandant din resbelul de 30 de ani. 3) Oraș în Grecia. 4) Insulă în oceanul atlantic. 5) Un metal nobil. 6) Cetate în Asia mică. 7) Alta cetate în Rusia meridională. 8) Nume femeiesc. 9) Numele unui reformator. 10) Ceva ce nu-i place nimenui. 11) Un patriarh mare. 12) Nume bărbătesc. 13) O provincie în Rusia nordică.

Terminul de deslegare e 21 martie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

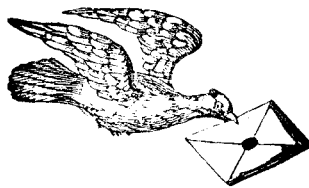
Deslegarea logogrifului din nr. 6: „Tului, Isac, Phales, Marte, Amor, Juno, Orsini, România, Edem, Suto, Cato, Ungurii“.

Literele inițiale cetite din sus în jos dau numele: „Tit Maiorescu“, — ér cele finale cetite din jos în sus dau numele „Ion Maiorescu“.

Deslegare bună ni-a sosit dela dăminele și domnișorele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Mariți Puian, Maria Popovici, Georgina și Matilda Popa, Virginia German, Mmodora N. Gallin, Mariți Lupan, și dela duii A. Hențescu, Augustin S. Paul, G. Pop.

Premiul s'a dobândit de dșora Minodora N. Gallin în Sucéva.

Poșta Redacțiunii.

Nor usior și plutitor! Originală! Dar noi o cunöscem de mult.

Durerea mea. Vechie.

Doimle din Tălisca se vor publica.

Adeverintia și celelalte. Idei comune, limba fôrte rea și rime une ori silite.

Đec' asi sci. Incercare primitivă.

Călindarul săptămănei.

Đua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sərbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Dumineca 1-a în paresimi, Evang. dela Ioan c. 1 v. 5, a inv. 5.					
Duminecă	26	9	Sf. Păr. Porfiriu	6 29	5 54
Luni	27	10	Cuv. Păr. Precopiu	6 27	5 56
Mărți	28	11	Cuv. Păr. Vasiliu	6 24	5 57
Mercuri	29	12	Păr. Casian.	6 22	5 58
Joi	1	13	Cuv. Mart. Evdochia	6 20	6 —
Vineri	2	14	Sf. Martir Teodot	6 18	6 2
Sămbetă	3	15	Sf. Eutropiu	6 16	6 4

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollösy în Oradea-mare. Strada principală.